

er en Intention til at udvikle en Realundervisning paa de forskjellige Steder, men jeg vil spørge: er det egentlig Savnet af Realundervisningsmidler, der gjør, at denne Udviklings-Side har havt saa Lidet at betyde hidtil? Nei! det er Udhyttet af den. Sæt den i lige Concurrence med andre Undervisninger; bortskaf alle de Adkomster, som Candidaturen, uden bestemt Formaal og uden bestemt Anvendelse, giver, og lad i hele Livets Fylde de forskjellige dannede Mennesker træde i Concurrence med hinanden, og anvend dem paa ethvert Livs-Stadium, som de bedst kunne bruges; kast ikke den Brugbare tilside, fordi han ikke i sine tidligere Aar har bestaaet en Examen, og behold ikke ligeoverfor ham den langt mindre Duelle, fordi han engang har vidst Noget, hvoraf han maaskee nu ikke længer veed det Mindste, da skulle vi see, at en Realundervisning vil vide at vinde Plads af sig selv; der behøves ingen Anstrengelse derfor; men, om man endog saa nu gjør alle de Anstrengelser, man vil, saa fører den dog for Diebliffet ikke videre, end at det unge Menneske, som følger denne Vej, i sit 14de Aar maa søge en anden Livsbane, thi, forfølger han sine Studier længer, saa har han spildt sin Tid. Ja, man rykker paa Hovedet af det, men saaledes er det. Den, som vil forfølge det Livs Formaal, som skal give ham Binding ved dagligt Arbejde, det være i Handel eller Industrie, bliver tidlig kaldt til Gjerning, hvortil den, som indtil den modne Alder vedbliver at fortsætte sin Udvikling, uden at vænne sig til daglig Døffelse, bliver i Reglen ikke den samme brugbare Mand, og bliver ikke søgt. Det er desuden for kostbart at fortsætte sin Uddannelse paa den Maade, naar der ikke ved Enden af en saadan Forberedelse ligger et efterstræbt og et nogenlunde sikkert Maal. Hvis jeg saa i denne Lov, at man havde udviklet det, som man saa ofte her har ønsket at udvikle, Noget, der lignede det, der saa ofte er omtalt med Hensyn til Randers Skole, og at det maatte finde Anvendelse paa enhver Skole, saa kunde jeg forstaae, at man sagde, at det var en Udvikling af Undervisningsvæsenet, modsat Latiniteten. Men i denne Lov er der ikke Andet, hvad Undervisningsvæsenet

angaar, end at det lærde Herredømme klæres fra sig en Mening, som har faaet et vist Indvækst, ved at fæste et Been til den, og bliver forresten ved at sætte det latinske Laug over den hele Udvikling i Landet; man giver det latinske Laug dets Afslutning ved denne Lov og siger: Nu staaer det fast, nu er det uerørligt.

Formanden: Jeg skal dog bemærke, at den sidste Deel af den ærede Tale's Foredrag hører aldeles ind under den næste Sag, og jeg ønsker derfor ikke Discussionen om Realundervisningen optagen nu.

Kirke- og Undervisningsministeren: Maaskee det dog, dersom den ærede Formand ikke har Noget derimod, maa være mig tilladt at bemærke, at den sidste Deel af den ærede Rigsdagsmand's Foredrag vist er ligesaa uberettiget ved det næste Lovudkast som ved dette, forsaavidt som det synes at indlægge en Tanke, eller Tendents i disse Love, som der ikke i fjerneste Maade har været Grund til, at antage har været tilside, og som der heller ikke foreligger den mindste Grund til at lægge deri. Jeg vil blot tillade mig at bemærke, at den ærede Rigsdagsmand omtalte min Optraeden imod, hvad han tidligere havde fremsat, paa en mere militairist Maade, end den kan gjøre Fordring paa. Det var aldeles ikke fra min Side overhørt, at den ærede Rigsdagsmand fra Begyndelsen af udtalte, at han ikke vilde have Noget at indvende med Hensyn til Gagerne, men det er en meget slem Ting, naar man saa siden kommer til at udtale saadanne Ord, som, hvis de virkelig skulle tillægges nogen Betydning, maae tilintetgjøre Virkningen af de første Indrømmelser. Det er det Phænomen, jeg saa ofte har lagt Mærke til hos den ærede Rigsdagsmand, og jeg har troet, at det i nærværende Tilfælde maatte imødegaaes fra Ministeriets Side, idet nemlig den Betragtning fra Cultusministeriets Side maa gjøres gjældende, at det ikke forholder sig saaledes: at det er saa let at faae Følg til de her omhandlede Embeder, men at derimod det Modsatte har vist sig at være Tilfældet. Der er endnu kun een Bemærkning, jeg skal tillade mig